

Timberjack-nimi esiintyi ensimmäistä kertaa vuonna 1961, kun Timberland Machines esitteli Timberjack-skidderin. Nimi (timber = puutavara, sahatavara, puu; jack = aasi, metsämies, jätkä) on moniulotteinen, sillä se viittaa myös höyryvoimalla toimivaan vajjerivintturiin, jota kutsutaan donkeykoneeksi (donkey = aasi).

KAKSI JOKEA – Timberjack 50 – vuotta

Hannu Konttinen

Timberjackin historia on kuin kaksi ajan läpi kiemurtelevaa jokea. Alkunsa ne saivat pienistä puroista, joiden alkulähteet yltävät syvälle 1800-luvulle asti. Itse asiassa kyseessä on serpentiinimäisten jokien verkko yhteysjokineen, sivuhaaroineen, koskineen, putouksineen ja vakaasti virtaavine suvantokohtineen. Tämä on siis tarina evoluutiosta ja eroosiosta.

KANADAN ALKUJOKI

Nykyisen Timberjackin kaukaisin alkulähde yltää aina vuodelle 1844, jolloin höyrykattiloita valmistava Waterous Engine Works Co. perustettiin. Varsinainen alkujoki syntyi kuitenkin vasta yli sata vuotta myöhemmin vuonna 1947, kun herrat Bob Symons ja Wes McGill perustivat Timberland Machines Ltd:n Kanadan Woodstockiin.

Timberland aloitti vaijerivinttureilla ja omasta mielestään hienolla uutuustuotteella. Se oli traktorin vetämään rekeen asennettu puoliautomaattinen puomi, joka kie-taisi kuitupuunipun ympärille vaijerisilmukan ja nosti nipun rekeen kuljetusta varten. Timberlandin ensimmäiset silmukkalaitteet ja vintturit eivät sävyyttäneet alueen metsäammattilaisia, joten yritys alkoi hengenpitämiseen valmistaa kaikkia mahdollisia metsäkoneita, joille vain löytyi kysyntää. Alkuaikoina Timberlandin myyntimiehillä olikin tapana ottaa myyntimatkoilleen mukaan metsätöihin suunniteltuja väkipyöriä ja pelastaa keho myyntikierros myymällä niitä suoraan kuormasta farmareille ja kuormurien kuljettajille.

SUOMEN ALKUJOKI

Toinen alkujoki lähtee Suomesta 1800-luvun loppupuolelta, jolloin maassa alettiin perustaa höyrysahoja. Vuonna 1942 joukko höyrysahoista kehittyneitä saha- ja puu-

tavarayhtiöitä yhdistyi Rauma-Raahe Oy:ksi. Vuonna 1952 syntyi Suomen talouselämän ensimmäinen suurfuusio, jossa Rauma-Raahe Oy:ön liitettiin kaksi merkittävää saha- ja puutavarayhtiötä, Repola-Viipuri Oy ja Lahti Oy. Konsernin nimeksi tuli Rauma-Repola Oy, jolla oli metsäomaisuutta, sahoja, puutavarayhtiöitä, telakoita ja konepajateollisuutta. Konserni vaurastui ja ryhtyi käyttämään sille kertyvää pääomaa kasvuhakuisesti. Se osti yrityksiä, joilla oli synergia konsernin tavoitteiden kanssa. Vuonna 1970 Rauma-Repola osti tamperelaisen mm. vetureita valmistavan konepajan Lokomo Oy:n, joka oli perustettu jo vuonna 1915. Lokomo oli ajautumassa vaikeuksiin, koska sen tuotanto oli muuttumassa vanhanaikaiseksi. Lokomo etsi uusia mahdollisuuksia mm. lähtemällä 60-luvun lopussa metsäkonemarkkinoille.

YHDISTÄVIEN JOKIEN VERKKO

Kanadan ja Suomen valtajokia yhdistää verkko sivujokia. Ensimmäisenä yhdyspurona voidaan pitää Pohjoismaista Kanadaan muuttaneita siirtolaisia, joista monet hakeutuivat metsätöihin. Kanadan ja entisen kotimaan välille syntyi vilkas tietovirta. Kirjeissä kerrottiin Kanadan jättiläismetsistä ja niissä nähdyistä ihme-koneista. Pohjoismaista tehtiin tutkimusretkiä Kanadan metsäammattilaisten luo.

Matkojen tuloksena kanadalaiset kahden miehen moottorisahat ilmestyivät Pohjoismaihin. Kanadalaiset puolestaan aloittivat kaadon, karsinnan ja katkaisun koneellistamisen norjalaisilla ja ruotsalaisilla yhden miehen moottorisahoilla. Toinen maailmansota katkaisi yhteydet, mutta yhdysjoet alkoivat taas virrata maailmanrauhan tultua.

1950-luvulla Kanadasta matkustettiin joukolla Ruotsin metsiin ilmestyneitä karsintakoneita ihmettelemään. Jopa tukkinippuja lennätettiin Kanadasta Ruotsiin koekarsintaan. Kanadalaiset nappasivat myös nopeasti hydraulisen nivelpuomin idean Ruotsista. Erilaisia metsäkoneita alettiinkin laivata puolin ja toisin, mutta vain kokeilumielessä.

Konevirrat saivat uutta vauhtia 1960-luvun alussa, kun Ruotsin koneellistamissätiö osti Kanadasta kaksi kaatokonetta; Vit-kaatokasauskoneen ja Beloit Tree Harvesterin. Koneille järjestettiin Ruotsissa näytöskierros, mutta ne eivät herättäneet suurta innostusta. Seuraavaksi suomalaiset ja ruotsalaiset alkoivat ostaa Timberjack-juonto koneita. Kanadan-koneet käynnistivät Pohjoismaissa ankaran väittelyn, kumpi tie valitaan: tavaralaji- vai kokopuumenetelmä. Pohjoismaiden kannalta oli myös oleellista, että tuontikoneet vahvistivat uskoa omiin kykyihin rakentaa metsäkoneita.

1970-luvun alussa pohjoismaalaiset yrittivätkin kääntää virran suunnan toisinpäin. Kaikki suuret Pohjoismaiset metsäkonevalmistajat, kuten Lokomo, Kockums, Volvo, Valmet ja Ösa aloittivat vientiponnistelut Kanadan markkinoilla. Aluksi menestys oli kohtuullista, mutta ristiretki kaatui kuitenkin huolto- ja varaosapalvelujen puutteeseen, väärin valittuihin yhteistyökumppaneihin ja ylimitoitettuihin odotuksiin.

Tieto- ja konevaihdon suurimmaksi hyödyksi on laskettava se, että molemmat tahot pääsivät nauttimaan toistensa parhaista koneellistamisideoista ja -kokemuksista. Esimerkiksi Lokomo käytti Timberjackin kanadalaisia asiantuntijoita ensimmäisen harvesterinsa kehitystyössä 1970-luvun alussa.

ENSIMMÄISET KOSKET

Timberjack-ryhmän historiallisesti merkittävimmät koneet olivat Timberland Machinen 1950-luvun lopulla esittelemä Timberskidder ja Lokomon kantava kuorma-traktori Lokkeri, joka esiteltiin vuosikymmen myöhemmin. Molemmat olivat aikansa valtavirran mukaisia peruskoneita, jotka käynnistivät valmistajiensa läpimurron metsäkonealalla.

Timberskidder oli ennen kaikkea hinnaltaan edullinen juontokone, joka innosti tehdasta lähtemään tosissaan juontokone-markkinoille. Lokkeri oli Lokomon ensimmäinen kantava metsätraktori, jonka suuri koko ja hinta aluksi hirvittivät maatalustraktoreihin tottuneita suomalaisia urakoitsijoita. Lokkerin menestys rohkaisi Rauma-Repolan päättäjiä sitoutumaan metsäkonealalle.

JOET LÄHESTYVÄT

1980-luvun alussa valtajoet alkoivat olla jo niin lähellä toisiaan, että veneestä saattoi kuulla viereisen virran kohinan. Kanadassa Timberland Machines oli myyty 1960-luvun alussa Ellicot-yhtiölle ja nimi oli muuttunut Timberland-Ellicot Ltd:ksi. Seuraava menestyskone Timberjack-skidderi vaati kuitenkin pääomia, joten hydraulisia laitteita valmistava Ellicott-osa myytiin. 1960-luvun puolivälissä Timberland perusti Timberjack Machines -tytäryhtiön, joka alkoi valmistaa uutta menestysskidderiä. Yhtiön osti vuonna 1967 sijoitusyhtiö Eaton Corporation, ja nimi muuttui Eaton Yeale & Towne Canada Ltd:ksi. Eaton johti yritystä seuraavat 17 vuotta.

Vuonna 1984 Timberjackin toimiva johto muodosti ryhmän, joka osti yrityksen itselleen kalifornialaisen sijoitusyhtiö Sequoian tuella. Ryhmän kärke miehenä oli Timberjackin silloinen toimitusjohtaja Dennis Vollmerhausen, Timberlandin perustajan Wes McGillin vävy. Neljä vuotta myöhemmin Timberjack osti mm. kaatokasajistaan tunnetun Koehring-Waterous-yhtiön ja vei Timberjackin New Yorkin

pörssiin. Seuraavana vuonna ostettiin Peerless Corporation, oregonilainen hakkeen- ja tukinkuljetusperä vaunujen ja kuormaajien valmistaja.

Suomessa virtaavat purot alkoivat muuttua joeksi, kun Rauma-Repola osti Lokomon v. 1970. Lokomo oli tehnyt amerikkalaisen Beloitin kanssa lisenssisopimuksen ja alkoi suunnitella Beloitin mallin mukaista kone- ja laitekettua, joka ylttäisi aina kannolta haketehtaaseen saakka. Ensimmäiseksi Lokomolla oli rakennettu Beloitin mallin mukainen juontokone, joka esiteltiin vuonna 1968. Kone ei ottanut tulta, sillä markkinoilla oli jo vastaavia, kuten ruotsalaisten Kockumsit, suomalaisten Valmetit, amerikkalaisten Garrett Tree Farmerit ja kanadalaisten Timberjackit. Suomi oli myös siirtymässä kokopuujuonnosta tavaralajimenetelmään ja kantaviin koneisiin.

1970-luvun alussa Lokomo kehitti joukon uusia prosessoreita, harvestereita ja metsätraktoreita. 1970-luku olikin Pohjoismaissa suuren metsäkoneinnostuksen ja kehityksen vuosikymmen. Aika synnytti valtavia tuotekehitys- ja tehdashankkeita ja toinen toistaan parempia koneita.

1980-luvun alussa oltiin jo lähes törmäyskurssilla. Valmistajia oli liikaa, eivätkä markkinat kasvaneetkaan odotetulla tavalla. Rauma-Repola ryhtyi suman purkajaksi ostamalla Ruotsin metsäkonehistorian pioneerin Ösan, joka oli ajautunut vakaviin taloudellisiin vaikeuksiin. Seuraavaksi Rauma-Repola osti kehitysyritys Sponsoringin siipensä alle keräämään Makerin ja Bruun Systemsin myynti- ja vientiyhtiöineen. Viimeisenä talliin tuli ruotsalaisen valtionyritys Statsföretagin omistaman Kockums Industri AB:n metsäkoneet. Volvo BM myi metsäkonebisneksensä suomalaiselle Valmetille.

VALLI MURTUU

Kanadan ja Suomen alkujoet olivat vuonna 1983 lähellä lopullista yhteensulautumista. Yhdistymisen tavoitteena olisi ollut vahvistaa Timberjackia, joka oli joutunut Pohjois-Amerikan muiden suurten valmistajien puristukseen. Liitto olisi myös vahvistanut molempien resursseja kansainvälisessä kil-

pailussa. Neuvottelut johtivat kuitenkin vasta yhteistyösopimukseen, joka alkoi virallisesti vuonna 1986.

Jokien välinen kannas murtui lopullisesti vuonna 1989, kun Rauma-Repola osti Timberjackin. Yrityksen nimeksi tuli ensin FMG-Timberjack. FMG etuliite tuli Rauma Repolan vuonna 1988 omaksumasta katonimestä FMG, Forest Machine Group. Rauma-Repola -konsernin fuusioituttua Yhtyneitten Paperitehtaitten kanssa konserni jakoi toimintansa kahteen: metsään ja metalliin. Metsäkoneryhmän nimeksi otettiin Timberjack-ryhmä, joka liitettiin metallialan yritykseen Rauma-konserniin. Siihen kuuluvat myös kuitutekniikan laitteita ja prosesseja toimittava Sunds-Defibrator, teollisuusventtiileihin erikoistunut Neles-Jamesbury ja kivenmurskaimia tekevä Nordberg. Rauma-konserni listautui New Yorkin ja Helsingin pörssiin kesällä 1995. Timberjack-ryhmä täydensi metsäkoneosaamistaan vuonna 1996 ostamalla alabamalaisen katkaisu- ja karsintalaitteita valmistavan Hudson Salesin ja ryhtymällä vuonna 1997 mm. kävelevän metsäkoneen suunnitelleen Plustech Oy:n pääosakkaaksi.

MITÄ SEURAAVAN JOENMUTKAN TAKANA?

Yhdistyminen nosti Timberjack-ryhmän yhdeksi maailman suurimmista metsäkoneiden valmistajista. Ryhmällä on lähes 30%:n osuus maailmanmarkkinoista. Yritystoiminta on muuttunut kansallisesta globaaliseksi. "Kaikkien maiden huippuyrityksistä on muodostumassa maailmanlaajuisia verkkoja, joilla ei ole sen kummempia yhtymäkoh tia yksittäisiin valtioihin", kuvaa Harvardin kansantaloustieteen professori Robert M. Reich ilmiötä kirjassaan Rajaton maailma (Work of Nations).

Maailman suuret metsäkonevalmistajat Caterpillar, John Deere, Blount, Sisu Logging ja Timberjack ovatkin astuneet pitkän harppauksen Reichin kuvaamalla tiellä. Kaikki ovat pörssiyhtiöitä, joissa omistaminen on hajaantunut, jatkuvassa muutostilassa ja monikansallista maailmantaloudelle ominaisella tavalla.

TIMBERJACKIN LYHYT KEHITYSHISTORIA

POHJOISMAAT

- 1915 Oy Lokomo Ab perustettiin.
- 1918 Seppä Jonas Östberg perusti Alftaan pajan, josta kasvoi myöhemmin Ösa eli Östbergs Smidesfabrik Alfta, M & G Östberg.
- 1942 Rauma-Raahe Oy perustettiin.
- 1952 Rauma-Repola Oy perustettiin.
- 1966 Lokomo teki yhdysvaltalaisen Beloitin kanssa valmistussopimuksen metsäkoneista ja puunkäsittelylaitoksista.
- 1968 Kockums Industri perustettiin.
- 1969 Bruun System AB perustettiin.
- 1970 Rauma-Repola osti Lokomon.
- 1974 Lokomo ja Ösa aloittivat yhteistyön.
- 1974 Lokomon metsäkoneiden valmistus siirtyi Tampereelta Joensuuhun.
- 1974 Makeri perustettiin.
- 1976 Rauma-Repola neuvotteli Valmetin kanssa voimien yhdistämisestä.
- 1978 Rauma-Repola teki päätöksen metsäkonebisneksen jatkamisesta.
- 1979 Rauma-Repola osti 49,5 % Ösasta.
- 1981 Rauma-Repola osti 100 % Ösasta.
- Rauma-Repola osti Sponsorilta 100 % Forrexiasta, johon kuuluivat myös Bruun Systems, Makeri ja Formacomp.
- 1983 Rauma-Repolan metsäkoneryhmä perustettiin Rauma-Repola Oy:n Lokomoteollisuuden alaisuuteen. Metsäkoneryhmä neuvotteli Timberjackin, Valmetin ja Kockumsin metsäkonetoimintojen ostamisesta. Lokomo Forest perustettiin.
- 1984 Rauma-Repolan metsäkoneryhmä osti Kockumsin metsäkonetoiminnot.
- 1986 Rauma-Repolan metsäkoneryhmä neuvotteli Caterpillarin kanssa yhteistyöstä, Timberjackin kanssa yhdistymisestä, osti 60 % ranskalaisesta Cemet-Agripista ja solmi Timberjackin kanssa yhteistyösopimuksen.
- 1988 Rauma-Repolan metsäkoneet koottiin FMG-nimen alle. Ryhmä osti 100 % Cemet-Agripista ja solmi yhteistyösopimuksen japanilaisen Komatsun kanssa.
- 1988 Rauma-Repolan kehityskeskus perustettiin.

POHJOIS-AMERIikka

- 1844 Waterous Engine Works Co. perustettiin.
- 1947 Timberland Machines Ltd. perustettiin. Yritystä pidetään nykyisen Timberjackin alkuna.
- 1953 Koehring Company osti Waterousin ja nimi muuttui Koehring-Waterous Ltd:ksi.
- 1959 Ellicott-yhtiö osti Timberland Machines Ltd:n ja nimi muuttui Timberland-Ellicott Ltd:ksi.
- 1964 Hudson Sales perustettiin.
- 1965 Timberland-Ellicott perusti Timberjack Machines Ltd:n, joka alkoi valmistaa metsäkoneita.
- 1967 Eaton Yale & Towne -yhtiö osti Timberjack Machines Ltd:n, ja nimi muuttui Eaton Yale & Towne Canada Ltd:ksi.
- 1981 Yhtiön nimi muuttui Timberjackiksi.
- 1984 Sijoitusyhtiö Sequoia ja Timberjackin toimiva johto ostivat Timberjackin Eaton Yalelta.
- 1988 Timberjack osti Koehring-Waterousin.
- 1988 Timberjack osti Peerless-yhtiön.
- 1988 Timberjack listautui New Yorkin pörssiin.

YHTEINEN TAIVAL

- 1989 Rauma-Repola osti 100% Timberjackista, Koehringista ja Peerlessistä.
- 1990 Yhteiseksi nimeksi tuli FMG Timberjack.
- 1991 Rauma-Repola fuusioitui Yhtyneitten Paperitehtaitten kanssa. FMG Timberjack liitettiin Rauma-konserniin.
- 1992 Rauma-Repolan kehityskeskus lakautettiin. Joukko kehityskeskuksen suunniteltuja perusti Plustech Oy:n.
- 1994 FMG Timberjackin nimeksi tuli Timberjack-ryhmä.
- 1996 Timberjack-ryhmä osti Hudson Salesin.
- 1997 Timberjack ryhtyi Plustech Oy:n pääosakkaaksi.
- 1997 Timberjack täytti 50-vuotta.